

ЗАОЩАДЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІКРОРІВНІ

ІВАНИЦЬКА Ольга Михайлівна

доктор наук з державного управління, професор
кафедри міжнародних економічних відносин
Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

БОРСУК Вікторія Геннадіївна

студентка 3 курсу
Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

ЯКОВЕНКО Вікторія Віталіївна

студентка 3 курсу
Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

У цій статті визначено, як заощадження населення здійснюють вплив на економічний розвиток держави, які чинники цьому можуть сприяти. Проаналізовано тенденції і закономірності формування заощаджень, виявлено фактори, які впливають на динаміку обсягів заощаджень населення. Окрім цього, проаналізовано основні умови ефективного перетворення заощаджень населення в фактор інноваційного розвитку економіки. Розглянуто всі наявні проблеми, які існують на сьогоднішній день у сфері збільшення заощаджень населення і які стримують розвиток України, а також напрями державного впливу на їх вирішення.

Ключові слова: заощадження населення, домашнє господарство, методика розрахунку балансу, фінансові активи, інноваційний розвиток.

Вступ. На сучасному етапі розвитку економіки України особливе значення набуває така категорія, як «заощадження населення». Актуальність даної теми обумовлена кількома причинами. По-перше, обсяг заощаджень є одним з індикаторів стану економіки країни: збільшення обсягу заощаджень, з одного боку, свідчить про підвищення рівня грошових доходів населення, а з іншого - вказує на прагнення населення сформувати резерв фінансових ресурсів на випадок несприятливих ситуацій, як це було наслідком світової фінансової кризи 2008-2009 рр. По-друге, заощадження населення можна розглядати як одне з джерел інвестування економіки країни. Все це актуалізує проблему дослідження ролі заощаджень і їх впливу на процеси зростання економіки.

Постановка завдання. На сьогоднішній день Україна не може пишатися своєю економікою та позицією у Європі. Країна вимушена вдаватися до будь-яких шляхів поліпшення цієї ситуації, один з яких – збільшення заощаджень населення. При збереженні коштів населення вкладає певну їх частину в банки, які, в свою чергу, інвестують ці кошти в цінні папери уряду, роблять інвестиції в реальний сектор економіки тощо. Разом з реальним сектором розвивається і фінансово-кредитна система в країні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою розвитку інноваційної діяльності на мікрорівні займалися В. Г. Князева, В. А. Слепова, А. П. Іванов. Водночас, вчені недостатньо уваги приділили висвітленню взаємозв'язку між заощадженнями населення та інноваційною діяльністю підприємств України.

Отже, **метою** дослідження є визначення впливу заощаджень на стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності на мікрорівні.

Викладення основного матеріалу. Загалом, під заощадженнями населення розуміється частина грошових доходів (надходжень) населення, яка не використовується на поточне споживання з метою накопичення в майбутньому. Так само заощадження населення

розглядаються як невикористана за певний період частина грошових доходів фізичної особи або сім'ї (домашнього господарства). З точки зору статистики, заощадження населення – це накопичений залишок грошових коштів фізичної особи або сім'ї (домашнього господарства) станом на певну дату [1].

При статистичному дослідженні заощаджень населення, згідно з методикою розрахунку балансу грошових доходів і витрат населення, включаються такі показники [2]:

- приріст вкладів в установах Ощадного банку;
- приріст вкладів у комерційних банках;
- отримання облігацій Державної ощадної позики;
- приріст (зменшення) коштів фізичних осіб, депонованих у банках для розрахунків з використанням пластикових карт;
- придбання акцій підприємств.

Обсяг заощаджень населення безпосередньо пов'язаний з життєвим циклом індивіда. У більшості випадків основна частина заощаджень починає формуватися з початком трудової діяльності, але в деяких випадках й раніше (накопичення у вигляді подарунків, виграшів і т. д.). Вважається, що протягом всього життєвого циклу людини заощадження збільшуються постійним темпом, однак на практиці вони дуже сильно схильні до коливання і безпосередньо залежать від стану економіки країни. У спрощеному вигляді заощадження протягом життєвого циклу людини представлені на рис.1 [3, с. 135].

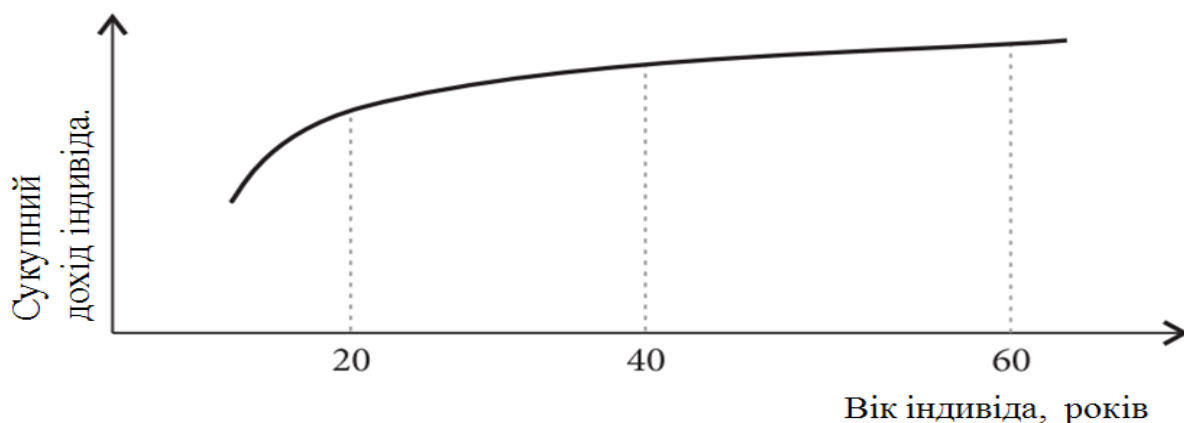

Рис. 1. Заощадження протягом життєвого циклу людини

На зображенні видно, що найважливішими тенденціями і закономірностями формування заощаджень є наступні:

- формування основної частини фінансових активів у працездатному віці і їх скорочення через поступовий продаж пенсійному віці;
- наявність певного співвідношення між сумою фінансових активів, накопичених у працездатному віці, і їх сумою, реалізованою після виходу людини на пенсію [3, с. 136].

На обсяг заощаджень населення впливають такі фактори:

- рівень соціально-економічного розвитку економіки країни;
- рівень життя і добробут населення;
- політична та економічна ситуація в країні;
- розвиток банківської системи і т. д.

У сучасній економіці заощадження населення розглядаються як один з найважливіших чинників розвитку і стимулювання інноваційного розвитку виробництва та економічного зростання за умови їх інвестування в інноваційну діяльність в різних галузях.

Схема перетворення заощаджень населення в фактор інноваційного розвитку виробничо-промислового сектору економіки (за допомогою впровадження інноваційних технологій на виробничо-промислових підприємствах) представлена на рис. 2 [4, с. 5].

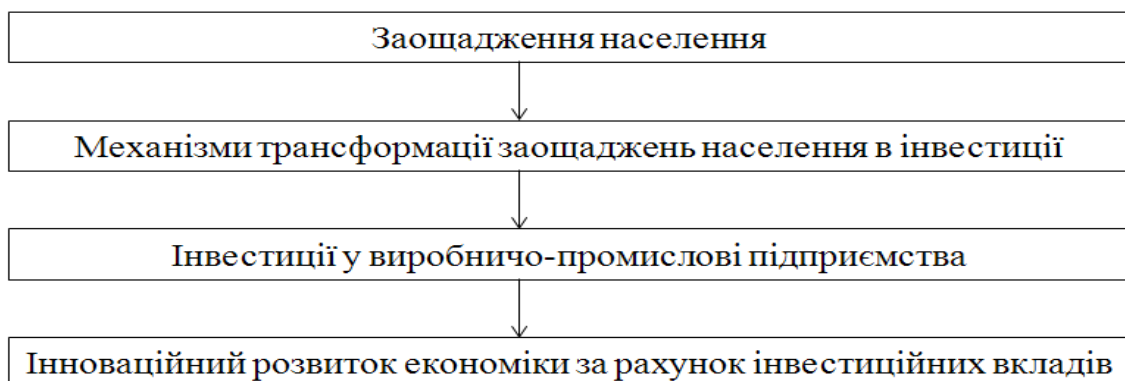

Рис .2. Система інвестиційних механізмів інноваційного розвитку економіки на макрорівні

Важливими умовами ефективного перетворення заощаджень населення в фактор інноваційного розвитку економіки (виробничо-промислових підприємств) є [4, с. 6]:

- обсяг доходів населення і домашніх господарств, достатній для задоволення поточного особистого споживання і створення накопичень, які є гарантією стабільності підвищення рівня життя;
- наявність в населення схильності до заощадження, важливою умовою якого є впевненість у надійності банківського сектора, соціальної та політичної стабільності ;
- стабільний попит на інвестиції з боку підприємств;
- розвинена фінансово-кредитна система в країні;
- наявність чіткої та повної правової бази підтримки інвестицій та інновацій;
- стабільна соціально-економічна і політична ситуація.

Для оцінки можливості використання заощаджень населення для інноваційного розвитку економіки в Україні необхідно розглянути загальний обсяг і роль заощаджень в структурі витрат (див. таблицю) [5] .

Як бачимо, у структурі витрат населення заощадження є одною із найважливіших статей: в 2006-2008 рр. заощадження населення знижувались (від 10,3 до 5,3%) через збільшення купівельної і споживацької активності населення в той період, а в 2010-2012рр. заощадження населення виросли (до 15,6% в структурі використання доходів) внаслідок зростання, прагнення населення до формування резервів для захисту від різного роду непередбачених ситуацій (через нестабільну економічну ситуацію в країні).

Таким чином, виходячи з аналізу теоретичних і практичних аспектів заощаджень населення як джерела розвитку інноваційної діяльності на мікрорівні, можна зробити висновок: в Україні на сучасному етапі розвитку є великий потенціал використання інвестицій в розглянутому аспекті, однак на практиці це пов'язано з певними труднощами (недосконалість правової бази в галузі інвестицій та інновацій, відсутність прагнення у населення до вкладення своїх заощаджень в підвищення якості діяльності підприємства, активи і т. д., зважаючи на недавню світову фінансову кризу, нестабільність і нестійкість економічної ситуації в країні).

Таблиця

Частка інвестицій у структурі витрат населення, %

Показник	2006	2008	2010	2012
Грошові витрати, всього	100,0	100,0	100,0	100,0
У тому числі:				
купівля товарів і оплата послуг	69,0	74,1	69,1	68,1
обов'язкові платежі та різноманітні	10,5	12,3	10,7	9,7

внески				
Заощадження	10,3	5,3	14,5	15,6
купівля валюти	6,8	7,9	5,5	6,4
приріст (зменшення) грошей на руках у населення	3,4	0,4	0,2	0,2

Висновки. Заощадження населення є одним з найважливіших факторів інноваційного розвитку на мікрорівні. Україна в даному аспекті володіє великим потенціалом (останнім часом відзначається зростання заощаджень населення), проте існують певні проблеми, які не дозволяють повною мірою використовувати всі наявні можливості.

Незважаючи на існуючі проблеми, вже зараз на державному рівні робляться певні заходи щодо їх вирішення:

- активно розвивається інноваційна діяльність (створення наукових центрів, розвиток і впровадження нанотехнологій і т. д);

- вдосконалюється і розвивається законодавча база в галузі інноваційно-інвестиційної діяльності (розробляються проекти нових законів, вносяться зміни в існуючі та т. д);

- проводяться заходи з метою збільшення і підтримки заощаджень населення, а також стимулювання їх інвестування в інноваційний розвиток (стратегії розвитку регіонів і стратегія розвитку країни в цілому орієнтовані на соціальну підтримку населення, збільшення обсягу заощаджень населення, стимулювання населення до участі в інвестиційній діяльності, зокрема в інноваційний розвиток підприємств).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Фінансова бібліотека. Режим доступу: www.mabico.ru.
2. Методика розрахунку балансу грошових доходів і витрат населення: затв. постановою від 16 липня 1996 № 61 Державного комітету України за статистику.
3. Фінанси: підручник / за ред . В. Г. Князева , В. А. Слепова . М. : Магістр , 2010 .
4. Иванов. А. П. Позитивні процентні ставки - умова інноваційного розвитку / / Фінансовий вісник: фінанси, податки, страхування, бухгалтерський облік. 2009 року. № 9.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики. режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Иваницкая О. М., Борсук В. Г., Яковенко В. В. Сбережения населения как источник развития инновационной деятельности на микроуровне / Институт международных отношений Национального авиационного университета.

В этой статье определено, как сбережения населения могут влиять на экономическое развитие государства , какие факторы этому могут способствовать. Проанализированы тенденции и закономерности формирования сбережений и какие факторы влияют на объемы сбережений населения. Кроме этого, проанализированы важные условия эффективного превращения сбережений населения в фактор инновационного развития экономики . Рассмотрены имеющиеся проблемы, которые существуют на сегодняшний день в исследуемой сфере, которые сдерживают развитие Украины, но на государственном уровне уже используются меры по их решению.

Ключевые слова: сбережения населения, домашнее хозяйство, методика расчета баланса, финансовые активы, инновационное развитие.

Ivanytska O. M., Borsuk V. G. Yakovenko V. V., Savings of the population as a source of innovation activities development at microlevel / Kiev National Aviation University/Institute of International Relations.

In this article defined as the savings of the population may affect the economic development of the state what factors may contribute to this . The trends and patterns of saving and what factors affect the volume of savings. In addition analyzed the important conditions for effective conversion factor savings in innovative economic development. And consider all the problems that exist today that are holding back the development of Ukraine but at the state level are already measures to address them.

In today's economysavingsare considered asoneof the most importantfactors in the developmentof innovativeand stimulatingthe development of productionand economicgrowth interms ofinvestment ininnovationin various fields.

The economic importanceof savingsisthat theformationoftheirdevelopingneeds of the peopleunderstrengthens the motivationto work andincreaseproductivity.The politicalimportanceof personal savingsassociatedwith the possibility ofthe formation ofa strongmiddle classas the guarantor of socio-economic and political stability of society.

In a market, economy virtually to each person or household has a problem managing personal finances: spend or save? Unfortunately, the population of Ukraine due to lack of development of financial markets is rather limited choice of capitalization of savings.

Voluntary deposits money to meet their needs in the future is the foundation of savings. According to the researchers at the domestic savings to be understood of cash income, which is designed in order to meet the needs of the future, which is formed due to the reduction of current personal consumption. Income level leads to the need to accumulate money to buy the right product or pay for the service in the future.

Thus, based on the theoretical and practical aspects of savings as a source of innovation activities at the firm level, we can conclude that in Ukraine at present time there is a great potential for investment in the above sense.

Keywords: *savings, household, method of calculation of the balance sheet, financial assets, innovative development.*